

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ח כסלו תשפ"ב | דף היומי בבלי: תענית כ | דף הכולל: מועד קטן ג.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תרס"ח עד תחילת סימן תרס"ט.
מוסר: דבר בעיתו - פרק א' מ"ואחשבה לדעת זאת" עד "וראה אחי והתבונן".
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבחינה פרק ד' 'והשביעית' עד פרק ה' 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

סופגניות חלביות, משחק בסביבון, ומתי להכין את הנרות למוצאי שבת? - הלכות נחוצות לשבת חנוכה
| "שבת ר' לייב" - מהו מקורה של הסגולה הפלאית? | סדרת ווי"ס בדרך לסלבודקה - סיפורו של
הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל | שני סיפורים נפלאים על תפילין שחזרו לבעליהן | 2285

הסיפור היומי

מה אנחנו יודעים על התעוררות של יהודי? הוא
קיבל תפילין לבר המצווה... ופתאום נדלק בו
ניצוץ, ואין איש יודע אם זהו מצב רוח חולף
או תפנית אמתית. אבל הקב"ה יודע...

"המוצא תפילין" - שני סיפורים נפלאים על תפילין שחזרו לבעליהן

עם סיום השיחה, מקבלת בעלת הבית שיחה מבעלה, שהוא
גבאי בבית כנסת. מספר הגבאי: לפני כמה דקות נכנס לכאן יהודי
ממוצא רוסי ובידו נרתיק תפילין. הוא סיפר שהוא מצא את זה
ברחוב. שאלתי אותו, האם הנחת תפילין היום? היהודי ענה שלא,
ואני הצעתי לו קודם כול להניח תפילין. עכשיו הוא הלך מכאן,
ואני שואל אותו, יש לך רעיון מה לעשות עם התפילין האלו?
האשה החכמה שאלה, "מהו השם שרשום על הנרתיק?"
"נפתלי גולדשטיין", אמר הגבאי.
"נפתלי גולדשטיין?" חזרה האשה בתדהמה. "הוא בדרך אלינו.
בבקשה תביא הנה את התפילין, ונוכל להחזיר לו אותם". לא חלף
זמן ארוך, נפתלי החזיר את האבדה למשפחתו של הגבאי, ועל
המקום הושבו אליו התפילין היקרות שלו.

יש לי חבר יקר שמתמודד עם צער גידול בנים. יש לו בן,
שמואל דב שמו (השם בדוי), של"ע אינו בריא, לא בגשמיות ולא

תלמיד שלי, נפתלי גולדשטיין שיחי', נוהג לנסוע אל החיידר
באופניו, ואת התפילין שלו הוא מניח בתוך סל שמותקן על
האופניים. באחד הימים, כשחזר הביתה גילה שהתפילין אינם.
הדבר כאב לו מאוד. הן לא מזמן נהיה בר מצווה, וכבר סיפור
כזה... הוא נסע בחזרה את כל הדרך אל החיידר כדי לנסות למצוא
את התפילין, ולשווא. מה יעשה?

עמד לו הילד והתפלל מכל הלב לפני הקב"ה, "ריבוננו של
עולם, נאבדו לי התפילין, ואני כל כך רוצה למצוא אותם. אנא,
תזמן לי מצווה של השבת אבדה. אני אחזיר את האבדה, וככה
מידה כנגד מידה יחזירו לי את התפילין".

עוברות רק כמה דקות, והנה מבחין הילד בשקית ובתוכה
זוג מכנסיים. הופיעו שם שמו של בעל השקית ומספר טלפון.
נפתלי הגיע הביתה, והתקשר מיד למספר הטלפון הרשום על
המכנסיים. בעלת הבית שאלה את נפתלי היכן הוא גר, אבל
נפתלי התעקש שהוא רוצה לבוא בעצמו להחזיר את האבדה, כדי
לקיים את המצווה בשלמות.

הנושאים נזכר פתאום הרב כי בבית הכנסת שלו מונחים תפילין בתוך נרתיק הנושא את השם שמואל דב הכהן גרינשטיין. "כבר כמה שנים שזה עומד שם, והגבאי רוצה לפנות אותן לגניזה. אולי אתה מכיר מישהו בשם זה?"

הנהג אמר שהוא מכיר גרינשטיין שאינו כהן, אך הוא כבר מברר את העניין. הבירור העלה כי התפילין השכוחות הן-הן התפילין של הבחור שמואל דב, הנער שהתעורר מתרדמת הזמן ובדיקו היום ביקש להניח תפילין, לראשונה אחרי כמה שנים. כמה שאבא שבשמים מחכה לבנו האהוב, ומסובב סיבות למען יניח פארו עליו. כי גם על הבחור הזה אומר הכתוב: 'ישראל אשר בך אתפאר'.

(מתוך גיליון 'השגחה פרטית')

ברוחניות. יום אחד בשלהי אלול תשפ"א, ניגש שמואל דב לאביו ואמר לו, "אבא, אני רוצה להניח תפילין. אתה יכול לקנות לי?" האבא, שנפשו הייתה מרה עליו מהתנהגותו של בנו, ענה: "נראה לך שאני יכול להוציא בבת אחת כמה אלפי דולרים בשביל תפילין עבורך, רק מפני שהיום התחשק לך להניח תפילין? בוא נראה אותך מניח תפילין מדי יום עד אחרי סוכות, ואז אקנה לך". מה אנחנו יודעים על התעוררות של יהודי? הוא קיבל תפילין לבר המצווה, נטש אותן אי שם למשך כמה שנים, ופתאום נדלק בו ניצוץ, ואין איש יודע אם זהו מצב רוח חולף, או תפנית אמתית. אבל הקב"ה יודע...

באותו יום עושה רב של בית כנסת את דרכו לעבר בית מדרש אחר, אליו הוזמן. הדרך אינה ברורה לו והוא מתקשר לנהג מיומן, שיסביר לו איך להגיע ליעדו. הם משוחחים בידידות, ובין

עניינא דיומא - חנוכה

סופגניות חלביות, משחק בסביבון ומתי להכין את הנרות למוצאי שבת?

הלכות נחוצות לשבת חנוכה, מאת הרב יצחק יעקב פוקס שליט"א

להדליק בעצמה נרות חנוכה, ותבקש מאחר שידליק עבורה, והוא יברך "להדליק וכו'" והיא יכולה לברך "שעשה ניסים" וכו'. בהדלקה לקראת שבת יש להקפיד על נרות או שמן שידלקו לפחות חצי שעה לאחר צאת הכוכבים [היינו עד 5:44], בפרט שמדליקים נרות חנוכה לפני הדלקת נרות שבת (בירושלים פתח תקוה וטבריה הדלקת הנרות בשעה 4:00 ואם כן צריך שהנר ידלוק לפחות כשעה וחצי. על כן אין להשתמש בוודאי לא בערב שבת, אף לא לילדים בנרות הצבעוניים הקטנים שמוכרים בחנויות [אפילו לא כששמים אותם בהקפאה בטרם ההדלקה - בדוק ומנוסה]. משום ברכה לבטלה.

הערה: עצם ההדלקה בערב שבת מבעוד יום, מבאר החתם סופר (שו"ת ו, ז), שכיון שאי אפשר לשמונת ימי החנוכה בלא שבת, אם כן, כשתקנו הדלקת נרות חנוכה - תקנו וחייבו להדליק בע"ש לכתחילה מבעוד יום, ועל חוב זה אפשר לברך וציוונו וכו' אישה שהדליקה נרות שבת, ונזכרה שעוד לא אמרה היום הלל, רשאית עדיין לומר הלל, שאף שמנחה של חול, אסורה להתפלל - כיון שתפילת חול, סתירה לקבלתה את השבת (כשלא עשתה תנאי), אבל אמירת הלל אינה סתירה לקבלת שבת, וכיון שעדיין לא הגיעה השקיעה - רשאית לומר הלל.

הערה: בהדלקת נרות החנוכה בערב שבת, מתחיל איסור האכילה לפני ההדלקה, מ"פלג המנחה" - 3:31 (הגר"ש דבלצקין וצ"ל בקונטרס ארבעה ספרים נפתחים חנוכה, ט"ו).

שבת חנוכה - פרשת "מקץ" - א' דראש חודש טבת

הדלקת הנרות: ירושלים - 4:00 במרכז - 4:14 בצפון 4:05 בדרום - 4:21

בערב שבת חנוכה, נכון להתפלל מנחה מוקדם, כדי להקדים מנחה להדלקת הנרות, אבל אין להפסיד משום כך תפילה בציבור (משנ"ב תרע"ט, ב ושעה"צ, ז). הדלקה בכניסת שבת וביציאתה: בערב שבת, מדליקים תחילה נרות החנוכה ומיד את נרות השבת, ונהגו לאחר מעט הדלקת נר שבת, ובלוח לא"י שבירושלים יאחרו עד 25 דקות לפני השקיעה, כדי שלא לבטל מצות תוספת שבת. ויש להיזהר, שלא להניח שני סוגי הנרות על אותו מגש, משום "מעלין בקודש ואין מורידין" שלא יראה שהוסיפו השבת על מספר נרות השבת, וגם שלא יטעו במספר נרות החנוכה.

יש לציין, שנרות שבת, צריכים לעמוד במקום גבוה כדי ליהנות מאורם, מאידך, נרות החנוכה מניחים לכתחילה בגובה פחות מ' טפחים כדי שלא ייהנו מאורם.

הערה: הכנת הנרות לשבת, אינה חייבת להתבצע לפני הכנת נרות החנוכה: דעת הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספר "דולה ומשקה" עמ' ר"מ, אף שני שבת קודם לנר חנוכה [כשאינן די כסף לשניהם] [שו"ע תרע"ח] והם תדיר ומקודש ו"שלוש בית", כיוון שהכלל של "תדיר קודם" אינו רק ב"קיום המצוה" ולא בהכנה לקראתה.

אישה שהקדימה בטעות הדלקת נרות שבת, שוב אינה יכולה

ראוי להכין בערב שבת, גם נרות לצורך הדלקת החנוכייה במוצאי שבת, כדי שלא להתעכב בהכנתם במוצאי שבת!!
בבית הכנסת מדליקים נרות חנוכה - לפני קבלת שבת. וטוב שיהיו עשרה בשעת הברכות וההדלקה (שו"ע תרע"א, ז)

שירת "מעוז צור" בליל שבת

בספר "לקט יושר", כתב: "וזכורני כשהדליקו בערב שבת, אמרו הזמר "מעוז צור ישועתי" בליל שבת על השולחן עם שאר המזמורים", וכן כתב בשו"ת מנחת אלעזר ב, כ"ט. אמנם, בספר "עוזר ישראל": "וכמדומני, הרבה נוהגים לאומרו בליל שבת, מיד כשחוזרים מבית הכנסת".

"במה מדליקין" - יש שבשבת חנוכה אינם אומרים פרק "במה מדליקין וכו' " שלא יראה שכבוד נרות החנוכה, כביכול, פחות מכבוד הנר של שבת, שהרי בנר חנוכה "כל נפ"ש נדלקת בחנוכה" נפש - נרות פתילות ושמינים, כולם כשרים להדלקה (שו"ע תרע"ג, א) בשונה מנר שבת ש"אין מדליקין.. לא ב.... ולא ב.... ולא ב.... כי בשבת צריך נר שידלוק יפה שלא לבוא לידי הטיית הנר. והמשנה ברורה בסי' ע"ר, ב כתב לאומרו.

טלטול החנוכייה ממקומה בליל שבת

בהדלקת ליל שבת, למדליקים בתוך פתח מול המזוזה, והישארות החנוכייה במקומה, מפריעה לעוברים והשבים, אם נרות החנוכה יונחו על מגש שאינו מיוחד לנרות (לדעת הרמ"א), ועל גבי כיסא שצריך לשבת, וליד הנרות יונח דבר של היתר החשוב לשבת, יותר מהנרות, כגון חלה או לחמנייה, לאחר שכבו הנרות מותר יהיה לטלטל את הכיסא עם המגש שעליו מונחת החנוכייה, ועדיף שירימוהו שנים יחד (ראה הליכות שבת להגרא"י מלכא ב, עב). ויש לציין, שההיתר לטלטול הכיסא והחנוכייה, רק אם צריכים לאותו מקום שעומדת החנוכייה, או שיש חשש שיינזקו ילדים אם תשברנה הזכוכיות, אבל לא כדי שלא תיגנב או תישבר החנוכייה (עי' שו"ע ש"א, ח).

מותר לומר לגוי, לאחר שדלקה החנוכייה שיעור ההדלקה, לטלטל את החנוכייה, ולהניחה במקום אחר, לא מיבעיא כשכבר כבו הנרות, אלא אפילו שעדיין הם דולקים, אלא שכשדולקים בשמן, יש לומר לגוי ללכת בזהירות, שלא יכבו הנרות ושלא יתקרב השמן לפתילות (עי' רמ"א רע"ו, ג ובמשנ"ב).

קריאת התורה

וציאים שלשה ספרים: בראשון - קוראים ששה קוראים בפרשת "מקץ". מניחים את הספר השני על הבימה, מגביהים את הראשון, וקוראים בשני לשביעי - קריאת שבת וראש חודש, מ"וביום השבת וגו' ", מניחים את הספר השלישי על הבימה, ואומרים "חצי קדיש" ומגביהים את הספר השני. ובשלישי - "ביום הששי וגו' " ההפסטה: רני ושמחי וגו' (זכריה, ב). והספרדים מוסיפים שני פסוקים מהשמים כסאי וממחר החודש.

אין אומרים אב הרחמים, במוסף אומרים נוסח "אתה יצרת וכו'" ו"על הניסים" שיר של יום ק"ד. ויש אומרים גם של שבת. ואין אומרים צדקתך וגו' במנחה.

יש בבית הכנסת רק שני ספרים: קוראים בראשון לשישה, פרשת מקץ, מניחים את הספר השני על הבימה ומגביהים את הראשון (מנהג ירושלים) ובשני, קוראים פרשת שבת וראש חודש, ובינתיים גוללים את הראשון לקריאת חנוכה, מניחים אותו על הבימה ואומרים "חצי קדיש" ומגביהים את הספר השני (שערי אפרים, שער ח).

יש בבית כנסת רק ספר אחד: קוראים לפי הסדר: פרשת מקץ, קריאת שבת וראש חודש ולמפטיר קריאת חנוכה, ואין בכך משום "אין מעבירין על המצוות" שבגלילה עוברים על קריאת חנוכה מבלי לקורא - כיון שכך הייתה עיקר התקנה לקרוא בסדר הזה (שפת אמת למגילה כ"ט).

ראש חודש שחל בשבת: "מצוה להרבות בסעודת ראש חודש (שו"ע או"ח תי"ט). וכתבו האחרונים, כשחל ר"ח בשבת, עושים מאכל אחד יותר ממה שרגילים בכל שבת, כדי שיהא ניכר כבוד של ר"ח (משנ"ב תי"ט, ב). וכן בבן איש חי וישב, כ"ח: "ירבה בסעודת שבת חנוכה יותר משאר שבתות בשביל פרסום הנס".

בצאת השבת

השנה פרשת מקץ צאת השבת - 5:14 ואין מאחרים להתפלל ערבית [בלוח לארץ ישראל שמתפללים 23 דקות אחרי השקיעה ומדליקים 35-36 דקות אחרי השקיעה], יש שנהגו להדליק בזריזות נר אחד לפחות [של התוספת לחיוב], בחנוכייה, ועושים הבדלה ואז ממשיכים בהדלקה. וכן נהגו הפרושים בירושל"ו להדליק תחילה נרות חנוכה, כמובא בלוח לארץ ישראל וכשיטת הגר"א במעשה רב, רל"ה וכפסק היעב"ץ במור וקציעה וחיי אדם קנ"ד, ל"ז.

אולם, המנהג שהתפשט בארץ ישראל, שבבית הכנסת מדליקים תחילה את החנוכייה [משום פרסומי ניסא] אבל בבית תחילה מבדילים בזריזות, ואז מדליקים החנוכייה. ורצוי, אם אפשר כנ"ל להכין הנרות למוצ"ש מערב שבת. ואף, שדעת המשנה ברורה "דעביד כמר וכו' " אבל הכרעת הפוסקים כמנהג שהתפשט בכל תפוצות ישראל, שבבית מבדילים תחילה ואח"כ מדליקים החנוכייה וכן פסקו: קיצור שולחן ערוך קל"ט, י"ז ערוך השולחן תרפ"ב, ב מקור חיים לבעל חוות יאיר, דרך החיים להגאון מליסא זצ"ל, שדי חמד מערכת חנוכה אות י"ט בשם הרבה פוסקים ושכן מנהג ירושלים. - כשיטת הט"ז שבבית הבדלה תחילה. וכן הוא בבן איש חי וישב, כ"ה שזו הדרך הנכונה יותר וכן בברכי יוסף, א וכן נהג החזון איש.

הנוהגים כרבנו תם: יש לציין שהנוהג כרבנו תם [- 5:52], גם במוצאי שבת חנוכה, לא משנה ממנהגו, ורק בהגיע הזמן, מבדיל ומדליק הנרות (ראה שו"ת אגרות משה או"ח ד, ס"ב). ואמנם מו"ר הגרש"ז אויערבך זצ"ל הייתה לו הנהגה

האם מיד לאחר החופה עליהם לעזוב האורחים ולנסוע לביתם החדש, ולקיים שם "נר איש וביתו"? וענה: "עד החופה כל אחד שייך לבית הוריו, ושם היו עד לקראת החופה, על כן יוצאים ידי חובת ההדלקה הערב בבית ההורים". אבל כשהחופה נערכת בשעות היום, הורה הגרש"ז אויערבך זצ"ל שהחתן והכלה ילכו אחר החופה לבית מגורם החדש, ויאכלו שם סעודה קלה כדי לקבוע דירתם, וידליק החתן נרות חנוכה ויחזרו אל חתונתם (ספר נישואין כהלכתם פרק ט"ז הערה 130).

מאידך, יש שפסקו לעניין המתארחים לשבת, שיש לחזור לביתם להדלקה: הגר"נ קרליץ זצ"ל (חוט שני עמ' ש"י בפרט אם גרים בקרבת מקום) הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (קונטרס שושנת ישראל עמ' מ"ט) הגר"ש וואזנר זצ"ל (קובץ מבית לוי ח"י, עמ' י"א - בפרט אם גרים בקרבת מקום) הגרי"י פיישר זצ"ל (הליכות אבן ישראל עמ' שע"ב והגר"ע יוסף זצ"ל (חזון עובדיה עמ' קנ"ה). ולדעת הגר"ב צאנז אבא שאול זצ"ל (אור לציון ד, מז) והגר"מ שטרנבוך שליט"א (בשו"ת תשובות והנהגות א, שצ"א) שאם יכולים לחזור לבית עד 7:30 עדיף לשוב, ולהדליק בבית.

סופגנייה בשבת 1. זהירות במיוחד בשבת (של חורף) מסופגניית חלביות. 2. מותר לחמם סופגנייה על גבי כלי [אין בישול אחר בישול], ואפילו תפשיר הריבה שבתוכה, שהרי נבלעת בתוך הבצק. 3. מותר לפזר אבקת סוכר דק נקי אפילו בעזרת מסננת. [אין בורר בין אוכל לאוכל]. 4. מותר להספיג יתרת שמן שבסופגנייה לתוך נייר סופג [חתוך מערב שבת] או לתוך טישו חד-פעמי כדברי המשנ"ב בשם החיי אדם לעניין הספגת שמן מה"לוקשין" שהולך לאיבוד ואינו אלא לתיקון המאכל 5. האוכל סופגנייה מטוגנת בסוף סעודה לקינוח - ודאי שמברך עליה מזונות. הסביבון בשבת: סביבונים המאירים או משמיעים קולות - הינם מוקצה, ויש להצניעם קודם השבת. הוצאה הסוללה לפני שבת - מותר לשחק בסביבון בשבת. ויש לציין, שעפ"י החיי אדם אין לשחק בשבת, בסביבון כשמונים במשחק נקודות - שמא יכתובם.

מיוחדת, ובעצם הנחת יסוד מקורית משלו בעניין ההנהגה כרבנו תם כל השנה. וכך נדפס בספר "שלמי מועד" עמ' רכ"א: רבנו היה נוהג בכל שבת להחמיר בעשיית מלאכה כשיטת רבנו תם, והיה מפרש ואומר שנוהג כשיטת רבנו תם, בלא נדר ובלא קבלה - וכל כך שהידר להדליק נ"ח במוצש"ק בזמן מקודם, והיה משתדל להדליק קודם 50 דקות אחר שקיעת החמה קודם הבדלה" ובהערה: שמעתי מפי בנו הגאון ר' ברוך זצ"ל, חנוכה תשנ"ח. שכן אמר רבנו, שמנהג ירושלים אף אלו שמחמירים כדעת רבנו תם, רובם אינם עושים כן אלא לחומרא בעלמא ובלי נדר, שכן במוצ"ש של חנוכה רובם ממהרים להדליק נרות חנוכה גם קודם זמן רבנו תם, וע"כ שלא קיבלו עליהם אלא לחומרא בעלמא".

לאחר ערבית אומרים ויהי נועם וגו' ואתה קדוש וגו'

הערה: אין מברכים ברכת "מאור האש" בהבדלה על נרות החנוכה, כיון שאין להנות לאורם (שו"ע תרפ"א, א ומשנ"ב).

הבאים להתארח לשבת חנוכה ובמוצאי שבת עתידים לשוב

לביתם

כתבו הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה תנינא, נ"ח) הרי"י קנייבסקי זצ"ל (ארחות רבנו ג, חנוכה ק) הגרי"ש אלישיב זצ"ל (קובץ פניני מועד עמ' ע"ט), שכל זמן שלא עקר ממקומו, יכול להדליק במקום שנמצא עכשיו, ואינו צריך לעקור מקומו ולמהר לביתו, להדליק שם, ואינו צריך אפילו לאכול שם סעודת מלווה מלכה. שהימצאותו שם, המשך לשהייתו שם בשבת, וכשם שלעניין שבת זהו ביתו, כל שלא עקר - זהו ביתו ואינו דומה למי שבא רק לאכול באקראי אצל חבירו. והגר"י קמינצקי זצ"ל (אמת ליקב סי' תרע"ז) כתב, שכל זמן שלא הלך נחשב כביתו, אכן, יחמיר לשהות שם, שעה שעתיים, ואם אפשר יסעוד שם סעודת מלווה מלכה ובדומה, פסק מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל לחתן וכלה שמתחתנים בימי החנוכה, לאחר צאת הכוכבים, כנהוג, ושאלו,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

שבת הנוכה בדז'ורין

יוסף מאיר האס

שניים עשר ק"מ בלבד מפרידים בין מורפה לדז'ורין. שניהם שוכנים במערב אוקראינה, שניהם תחומים במחוז ויניצה, שניהם כפרים נידחים שסביר להניח כי לא שמעתם עליהם מעולם. יותר נכון יהיה להתנסח: רבים מבין הקוראים לא שמעו עליהם מעולם, כי אצל אלפים ורבבות מיוצאי המשפחות שהתגוררו בצפון רומניה וחבל בוקובינה, נודעים שמותיהם של הכפרים האלה לשמצה ועצם אזכורם מעבירים בגוון צמרמורת וחלחלה של ממש.

"גירושם של יהודי שאץ יחד עם כל יהודי צפון רומניה, נודע לנו בהפתעה גמורה כמו כל ההודעות שמסרו לנו מטעם הממשל", היה מספר סבי הבלתי-נשכח, הרה"ח ר' יהודה לייב (לייבלה) קוסטינר ז"ל. "כשרצו הוודיע משהו חשוב בעיר, היה צועד פקיד עם תופים ברחבי העיר ובכל פרשת דרכים נעמד עם פתק ובו ההודעות החשובות. הפעם היה כתוב בפתק שבידי הגוי, כי בימי חמישי, שישי ושבת - בהתאם לאזורי העיר השונים - חייבים כל היהודים להתארגן ולעזוב את העיר".

היו אלה ימי ירח האיתנים תש"ב, כאשר גזירת הגירוש לגלות טרנסניסטריה יצאה לפועל באכזריות מרושעת שאין כמותה. מאות אלפי יהודים נזרקו מבתיהם באטימות לב אל היעד הבלתי-נודע. "גזירת הגירוש החלה ביום חמישי חול המועד סוכות", הוסיף סבא לספר לנו בעיניים דומעות, "סבי, החסיד המפורסם ר' משה מיכל קוסטינר ז"ל, התגורר בבית בתו גב' הזנפרץ ע"ה בקצה השני של העיר שאץ, שם הגירוש החל ביום חמישי, לעומת זאת אצלנו היות והתגוררנו בקצה אחר של העיר, החל הגירוש רק ביום שישי בבוקר, ערב שבת חול המועד סוכות. סבי ר' משה מיכל אמר שאין מקדימים לפורענות ובא לישון אצלנו בליל שישי, כדי שייחשב שהוא מהאזור שלנו וכך יוכל ללכת אתנו, לא עם הקבוצות הראשונות שגורשו כבר בחמישי".

ילד בן תריסר שנים היה סבא ר' לייבלה כשיצאה גזירת הגירוש לפועל. מבוהל ומפוחד, ובעיקר לא מבין מה קורה כאן באמת, ראה איך הוריו היקרים, ר' שלמה ז"ל ורעייתו מרים ע"ה, אורזים בחטף מכל הבא ליד ודוחסים לצרורותיהם בבהילות, מעיפים מבט אחרון על הבית האהוב והחמים שהיה קורת גגם משך עשרות שנים, מנשקים את המזוזות בעיניים דומעות ונחפזים אל מרכז העיר, שם הצטוו כל יהודי שאץ להתכנס

בשעה היעודה שנקבעה.

מאורעות הימים הנוראים האלה נחקקו היטב במוחו של הילד הצעיר. כמו יהודים רבים שזכו להינצל מגיא ההריגה ולהעלות לציון ברינה, לא הרבה סבא לשתף אותנו על קורותיו בהיותו בעמק הבכא. פה ושם בהזדמנויות פז עת התאספו סביבו פרחי צאצאים וצאצאי צאצאים שזכה להעמיד בחדר עליון, היה מזכיר על קצה המזלג מה שהצליח להוציא מפיו מבעד לעיניו שכוסו בנחל דמעות שוטף ושוץף.

הצרות והגזירות, המחלות והניסיונות, לא היו רגילים בפיו של סבא. יתכן שלא ראה צורך חיוני להעבירם הלאה לדורות הבאים, במקום לעסוק במה שהיה ואינו, ביכר להתעסק עם ההווה שישנו ועם העתיד שיבוא. סיפורי צדיקים היו נשזרים בקביעות במתק שפתיים, 'בעל מספר' נפלא היה סבא ובכירשון מיוחד שהתברך בו ידע להיות הגשר שחיבר אותנו במסלול ישיר לדורות הקדומים אליהם כוסף ועורג כל חסיד בר דעת.

הסיפורים הרבים שזכינו לשמוע מפיו, היו חוזרים על עצמם הלוך ושוב עשרות פעמים. אולם בשונה מכל דבר אחר, היו הסיפורים של סבא אפופים בטעם ובדעת זקנים ייחודי שאין כמותו. גם כשנשמעו אותם 'טובות זכרונות' שוב ושוב בסעודות שבת, ביומי דפגרא, בכינוסי המשפחה ובשמחות משפחתיות, היינו כולנו ישובים רתוקים למוצאי פיו, קולטים כל הגה ובולעים בשקיקה כל אמרה.

יותר מכל, עשתה עליו רושם עז בלתי נמחה, דמותו הקורנת של סביו הגדול החסיד המרומם ר' משה מיכל קוסטינר ז"ל. עלם חמודות בסביבות גיל הבר-מצוה היה סבא ר' לייבלה, ביום פטירת סביו האהוב ר' משה מיכל, אולם צורתו המאירה ובעיקר מידת חסידותו היוקדת באמונת חכמים ובדביקות לצדיקים, המשיכה ללוות אותו עד יומו האחרון עלי אדמות.

שבעה עשורים לאחר מכן, עוד היה סבא מתייפח בבכי ומתמוגג בדמעותיו הלחות, עת היה מעלה בזכרון נרגש את הסבא ר' משה מיכל. אנו הנכדים והנינים, כבר התרגלנו לשמוע את צמד המילים 'זיידע משה מיכל', כדי לדעת שעכשיו יפתח מעיין זכרונות בלתי-נדלה ואתו עמו יפרץ סכר דמעות בלתי-נשלט. דביקותו של סבא בצדיקי בית ויז'ניץ בכל הרמ"ח והשס"ה, נגזרה כמו מאליה מהנהגותיו המופלגות של ר' משה

בכלל היכן הוא נמצא. את התיאורים המרטיטים על מה שעבר עליהם בדז'ורין, זכינו לשמוע עשרות פעמים מפי הרבי הקדוש בעל ה'חכמת אליעזר' ז"ע, שכנער צעיר בן שבע עשרה שנים זכר היטב את המאורעות הקשים והעבירים הלאה.

במקביל ליהודי סערט שגורשו לדז'ורין, פוזרו הרבבות האחרים מהאזורים השונים של רומניה בכפרים ובערים בסביבה. כך, הגיעו בני משפחת קוסטינר המורחבת ובראשם הסבא הדגול ר' משה מיכל לכפר הנידח מורפה. מחלת הטיפוס עשתה שמות בקרב הגולים האומללים, רעב וצמא היו אורחים קבועים בגטאות האלו, והחללים רבו מספור ל"ע.

"ברחובות הכפר היתה עגלה עם בית קיבול מאחוריה שהסתובבה בחוצות הכפר בכל יום", סיפר לנו סבא באנחות כבדות נלוות, "אליה הכניסו את כל גופות הנפטרים הרבים, ולאחר מכן קברו את כולם בקבר אחד גדול ומרכזי".

חורף תש"ב התבלט במיוחד בסופות השלגים הכבדות שנחתו על אוקראינה דאז. המעלות צנחו בכל יום רחוק מתחת האפס, ובלילות טיפסו המעלות במינוס לשתי ספרות. קור וקיפאון שלטו בחוצות, ורבים חללים הפילו שלא הצליחו לעמוד בכפור העז. מאות היהודים שהצטופפו במבנים ארעיים ובצריפים רעועים ברחובות מורפה, סבלו מאד מפגעיו של החורף הקשה אליו נקלעו בלי מחסה ומסתור מזרם וממטר, ואת סיפוריהם של השרידים על הסבל שלא יתואר במילים, שמענו גם שמענו פעמיים ושלוש.

שבועות ספורים חלפו מיום הגיעם למורפה והנה חנוכה בפתח. במצב איום ונורא שכזה, מי הוא האיש שחשב לעצמו להדליק נרות חנוכה, להבליח אור מבעד לחשיכה הסמיכה שאפפה את כל ישותם גם באור יום. אם רגילים אנו להתפייט בנוסח 'לילה כיום יאיר' הרי כאן במורפה של תש"ב היתה ההגדרה הפוכה להחריד ולצמרר 'יום כלילה יאפיל'.

"רק מלראות את העגלה עם המתים מסתובבת בחוצות ופנים מוכרות מציצות מבעד לערמה המתגבהת בתוכה, נפלו עלינו אימה וצלמוות, מי יודע אם לא יבוא יום וגם אנחנו ניזרק לחלקה האחורי של העגלה", היה סבא משתף אותנו בצמרמורות שהיו מנת חלקו בימים ההם.

גם אם משהו חשב להעז ולהימלט מתוך הגטו הסגור של מורפה, היה זה אחד שקץ בחייו והחליט לאבד את עצמו לדעת. גדרות תיל הקיפו את המקום בגובה רב, כלבי שמירה אימתניים הסתובבו בחוצות כשהם נטולי רסן, וכמובן עשרות ז'נדרמים אוקראינים שבלשו בעיניים מזרות אימה סביבות מורפה השכם והערב.

כמעט בלתי אפשרי היה ליציר נוצר לבקוע את המעטפת ולצאת החוצה, אבל זה קרה גם קרה.

מיכל, מפארי החסידים בהיכלו של הרבי הקדוש בעל ה'אהבת ישראל' ז"ע ומסגל מקורביו הנאמנים.

סבא המשיך לספר לנו על אותו יום שישי ערב שבת חול המועד סוכות תש"ב הזכור לדראון עולם:

"לקחנו עגלה ונסענו לתחנת הרכבת כפי ההוראות. חיכינו שם זמן רב ובינתיים החל להחשיך. הייתי ילד בן שתיים עשרה ורצתי ממקום למקום, פתאום קראו לי: 'לייבל', זיידע עושה קידוש'. התברר כי זיידע משה מיכל, לא איבד את עשתונותו בעת הגירוש וזכר לקחת אתו יין לקידוש. היה זה מחזה בלתי נתפס, לראות את זיידע משה מיכל מקדש על היין בהתלהבות גדולה ובקול אדיר עם הנוסח ממש כמו בבית, כאילו אינו עומד כרגע מול קצינים אכזריים המסתובבים כאן כחיות טרף ומחפשים קרבנות.

"עד היום, בכל ליל שבת כשאני עושה קידוש, עומדת לנגד עיני דמותו העילאית של זיידע משה מיכל, מקדש על היין באותה שעה טרופה", הפטיר סבא וניגב את מורדי לחייו מהרטיבות שפשתה בהן מריבוי הדמעות.

ואנו, שזכינו לאכול על שולחנו מפעם לפעם, כאשר שמענו כן עוד חזינו בקידוש הנאמר בקול חוצב וחנוק מדמעות, יכולנו רק להפליג עם המחשבות ולדמיין איך היה נראה הקידוש של זיידע משה מיכל כל ליל שבת, במיוחד באותו ליל שבת חול המועד סוכות, בתחנת הרכבת המרכזית של שאץ, ערב גירוש היהודים למחוז טרנסניסטריה.

בראש רבבות אלפי הגולים הדוויים מיהודי רומניה וגלילותיה, בלטה נוכחותו המרשימה של הרבי הקדוש בעל ה'מקור ברוך' ז"ע מסערט ויז'ניץ. גורלה המר של סערט השוכנת כיום בצד הרומני של מעבר הגבול בין רומניה לאוקראינה, היה זהה לגורלם של מרבית הערים והכפרים במחוז זה. שלט אילם בצבע זהב שהונח על חזיתו של בית הכנסת הגדול בעיירה, היחיד שנותר לפליטה מתוך עשרת בתי המדרשות שלה, מספר בכאב ובדומיה על גירושם של היהודים מסערט לטרנסניסטריה, משם לא חזרו למעלה מ-90 אחוז מהיהודים הגולים.

רצתה ההשגחה העליונה ושמרה את רגלי חסידיו, הרבי הקדוש ה'מקור ברוך' ז"ע זכה להינצל בעור שיניו מהתופת האיומה, לא לפני שנאלץ לשתות את כוס התרעלה עד תומה ואף יותר ממנה, לעבור שבעת מדורי גיהנום ואף יותר מהם, ולהסתכן פעם אחר פעם במוות בטוח ומיידי, לולי כתיבתו וחתמתו בספר החיים בשמי רום.

דרך ארוכה רצופת סכנות עבר הרבי במסע הגירוש מסערט, תחנות רבות נעצר והשתכן לימים ספורים, עד שהגיע לדז'ורין, כפר נידח ומוזנח במחוז טרנסניסטריה, שם שהה קרוב לשנתיים עד שהגיעה בשורת השחרור המיוחלת. בינתיים, נאסר הרבי מספר פעמים ונכלא בבית האסורים, בלי שבני משפחתו ידעו

מוות מוחשיות, שכן אם היה נתפס בקלקלתו היה מומת בירייה על אתר, אולם התשוקה הנכספת וכיליון נפשו לשהות בצילו של הרבי בשבת חנוכה גברו על כל הסיכונים. "זייט ווען איך געדענק מיך, האב איך נישט פארפאסט א שבת חנוכה ביים רבי'ן", היתה תשובתו של ר' משה מיכל קוסטינר על מעשהו הנועז. "ממתי שאני זוכר את עצמי, לא פספסתי מלהיות שבת חנוכה אצל הרבי" - - -

סיפור נפלא ורב רושם זה היה רגיל בפיו של הרבי הקדוש ה'חכמת אליעזר' זי"ע, ברצותו להצביע על דוגמה וסמל מופתיים של חסיד אמיתי שהשליך נפשו מנגד כדי לשהות בשבת חנוכה בצילא דמהימנותא. והיה הסיפור המרטיט הזה מקבל משמעות מיוחדת כשמענו אותו מפי הסבא היקר ר' לייבלה קוסטינר ז"ל, שזכר היטב את הבהלה ששררה אצלם במורפה עת נודע כי עקבותיו של הסבא ר' משה מיכל נעלמו בערב שבת חנוכה, ואת השמחה וההתרגשות שפרצו כשחזר לאחר שבת חנוכה מדז'ורין.

בערב שבת חנוכה, הרעידו דפיקות רמות את דלת הבית בו התגורר באותה תקופה הרבי הקדוש ה'מקור ברוך' זי"ע בדז'ורין. הבן הגדול, הרבי הקדוש ה'חכמת אליעזר' זי"ע, שניגש לפתוח את הדלת בחשש, העיד לימים על פעימות לבו שפרפר בחרדה, מי יודע מה מבשרות דפיקות אלו על דלת הבית. הדלת נפתחת לרווחה והנה יהודי לא מוכר עומד בפתח. עטוף כולו בסרבליים ובצעפיים שכיסו את פניו, כולו רועד מקור ובגדיו ספוגים ממי הגשמים שירדו עליו בזעף עלי דרך. ניכר היה כי היהודי עומד לקרוס תחתיו בכל רגע, מתשישות, מעייפות, מקור ומקיפאון.

הרבי ה'מקור ברוך' שהבחין כי הבן מתמהמה להיכנס פנימה, ניגש אל הדלת ותדהמה פשטה על פניו. וכמו מאליה התמלטה זעקה מפיו: 'משה מיכל! וואס טוסטו דא? ס'איז דאך סכנת נפשות!' (מה אתה עושה כאן? הרי זו סכנת נפשות!). התברר שבחסות העלטה של ליל שישי ובחסות הברד והשלג שנחתו בעוז על הארץ, הצליח זיידע משה מיכל להימלט החוצה מגבולות מורפה ולצעוד רגלית שעות ארוכות בדרך המובילה ממורפה לדז'ורין. על אם הדרך נקרו לפניו אין-ספור סכנות

פרשת השבוע

**רבי חיים התבונן בי ואמר: "תלמד פרק אלו טריפות".
הוספתי ושאלתי, כשנכדו של הרב חוזר על שאלתי באוזניו:
האם יש עניין ללכת לשאול מומחים יותר? רבי חיים הסתכל
בנכדו ואמר בזו הלשון: "אני נתתי לו עצה טובה יותר"...**

אמונה טהורה ואמונת חכמים בהירה הופכים את הטבע לנס ואת הנס לטבע

טיפול נמרץ. היה זה מעמד מרגש ומטלטל עד דמעות. ילד יחידי שיר מיוחד לאימם, וכשאחת האחיות ביקשה להסות אותם התערבה העובדת הסוציאלית שהתלוותה לביקור ואמרה: "הניחי להם". באותם רגעים עוד לא ידעתי מדוע חרגו מהכללים הנוקשים של מחלקת טיפול נמרץ, אבל אז בסיומו של הביקור המרגש נקראנו בדחיפות לחדרו של מנהל טיפול נמרץ ד"ר קליין. "אומנם רעייתך יצאה מכלל סכנה", הסביר לי ד"ר קליין בכובד ראש, "אבל אני מצטער לבשר לך שכליותיה נפגעו באופן בלתי הפיך". התבוננתי בו באלם, הוא נטל עט ודף ושרטט על גביהם ואמר: "זה חתום וברור. אין שום סיכוי בעולם לשינוי. תכינו עצמכם לדיאליזות ולהשתלת כליה עתידית באם תמצאו תורם מתאים". לאחר רגעי ההלם והבכי כשהתחלתי לאסוף את עשתונותיי האבודים, אמרתי לד"ר קליין: "אבל יש עוד משהו שהייתי רוצה שתעשה למענה". הרופא הביט בי בעניין ושאל: "מה?" ואני השבתי: "שתאמר פעם אחת את ברכת אשר יצר, הברכה שנתקנה להודות על פלאי הבריאה הבלתי נתפסים שאף מכונת דיאליזה לא מצליחה לחקות". הרופא שאל: "זה לא מזיק?" ואני השבתי

היה זה בערב חנוכה של שנת תשע"ד, כותב בעל המעשה אברך תלמיד חכם ואיש אמונה. רעייתי, אם למספר קטנטנים, אושפזה בבית החולים בעקבות סיבוך לפני לידה. היה זה בשלב מוקדם למדי והרופאים ואנו קיווינו לנס. ליל שבת. רעייתי הובהלה באופן פתאומי אל חדר הניתוחים. לאחר ניתוח חירום נולדה לנו בחסדי שמים בת זעירה, פגית במשקל של מעט פחות מק"ג. בעוד הפגית הקטנה נלחמת על נשימותיה הראשונות באינקובטור הגדול שבפגיית בית החולים, נאבקה רעייתי על חייה במחלקת טיפול נמרץ של אותו בית חולים, כשמערכות חיוניות בגופה מגיעות כמעט לקריסה. היא הובהלה לחדר הניתוחים שלוש פעמים תוך שבוע אחד במטרה לייצב את מצבה. כל עם ישראל היה שותף איתנו בתפילות, בקבלות ובחזיוקים שנעשו לרפואתה של היולדת והילדה. התינוקת החלה להתאושש ולעלות מעט במשקלה בדרך נס, ואילו מצבה של רעייתי היה קשה והחל להתייצב רק לקראת סוף השבוע השני לשהותנו בבית החולים. בזאת חנוכה, לאחר שהתעוררה, הורשו ילדיי להיכנס לביקור קצר וראשון במחלקת

במילות הרגע ההוא: "זה לא בלתי הפיך"...

הרופא נטל מידי את נוסח הברכה, השפיל את עיניו לכתב ואמר אותה מילה במילה. "אל תדאג ד"ר קליין", אמרתי לו באמונה אמיתית, "כשיהיו לנו בשורות טובות בקשר לתפקודן של הכליות, נבוא בסייעתא דשמיא לספר".

שוב, כמו פעמים רבות מדי בשבועיים ההם, החלו הטלפונים לעסקני הרפואה. התייעצנו עם הרב רגובר מאגודת עזר מציון מה עוד עלינו לעשות, והוא אמר שהרפואה הנפרולוגית שעימה התייעצנו היא מומחית בתחומה וגם ד"ר קליין מנהל הטיפול נמרץ הוא רופא גדול ואחראי, ובכל אופן אם אנו מעוניינים ניתן לעשות השתדלות נוספת ולהעביר את תוצאות בדיקת הסי. טי. שנערכה בתחומי בית החולים למומחה גדול נוסף על מנת שייתן חוות דעת נוספת.

המרוץ להשיג את תוצאות הבדיקה עם הזמן הדוחק החל. הרופאים לא כל כך הבינו את הצורך הגדול לאחר שהמצב לדעתם כה ברור ובלתי ניתן לשינוי, אבל אנו, אמונים על חובת ההשתדלות נעזרנו בעסקנים מתוך בית החולים ובכל מי שניתן על מנת לקבל את הדיסקים עם תוצאות הבדיקה המבוקשת.

בשלב הסופי של ההשתדלות המתנו בעמדתה של אחת הפקידות שאמורה היתה לצרוב ולהוציא עבורנו את הדיסקים הנדרשים. באותם רגעים היה עמי החברותא המסור שלי, שכמדי יום הגיע לבית החולים על מנת ללמוד עמי בחברותא בתוככי בית החולים עצמו. היינו לומדים מאחורי דלתות טיפול נמרץ או פגיית בית החולים יום אחרי יום כבר שבועיים תמימים.

בתוך רגעי ההמתנה פנה אלי לפתע החברותא ואמר: "יושבים כאן שני יהודים ושמים מבטחם ברופאים קרוצי-חומר. בוא ניסע לבני ברק למעונו של שר התורה הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי ונבקש את ברכתו".

התבוננתי בו בפליאה עצומה. אני? לבני ברק? עכשיו? הרי כבר שבועיים שאיני עוזב את בית החולים ואני מתרוצץ בין המחלקות השונות ונע בין תקוה לפחד משתק. אבל החברותא לא הרפה, ולבסוף מצאתי את עצמי בדרך לבית הגדול שברחוב רשב"ם. היתה זו שעת ערבית כשהגענו לביתו של ר' חיים. הבית המה אנשים מכובדים וחשובים והגאון רבי חיים עמד לצאת לבר מצוה של אחד מנכדיו. נדחקנו גם אנו פנימה והגענו קרוב לרב. מרוב התרגשות לא הצלחתי לשלוף את הדף שהכנתי בדרך ובמקום זאת מצאתי את עצמי מספר בקצרה על מצבה הקשה של רעייתי ומבקש ברכה.

רבי חיים ביקש את השם המלא ובירך בפה קודשו: "רפואה שלמה".

"הרופאים אומרים שהכליות לא יעבדו", ציינתי, אחוז כולי ביראת אותו הרגע.

רבי חיים התבונן בי במבטו הטהור ואמר "תלמד פרק אלו טריפות".

הוספתי ושאלתי, כשנכדו של הרב חוזר על שאלתי באוזניו: "האם יש עניין ללכת לשאול מומחים יותר?"

הגאון רבי חיים הסתכל בנכדו ואמר בזו הלשון: "אני נתתי לו עצה טובה יותר".

ירדנו החברותא ואני לבית הכנסת 'לדרמן' ופתחנו מיד בלימוד משותף של פרק "אלו טריפות". היה זה יום חמישי. יום שישי והשבת שלאחריו לא הצביעו על שינוי כלל. תחזיות הרופאים החלו להתממש והעתיד נראה קודר. הרגליים החלו להתנפח ושום נוזל לא נוקז מהגוף, והצוות הרפואי החליט להתחיל בדיאליזה על כל המשתמע מכך. מי שלא היה שם לא יודע להעריך ולהבין את משמעותה של ברכת "אשר יצר".

לקראת שבת חילקנו בין כל בני המשפחה את פרק "אלו טריפות", כפי שיעץ לנו הגר"ח קניבסקי. במוצאי שבת עוד לא הסתמן אף שינוי. התמוגגנו כולנו בדמעות, בכיות ותפילות, מייחלים לישועת ה'.

והנה, לאחר מספר דקות החל הנס. מעט מעט. בתחילה יצאו מעט נוזלים מהגוף, ויום לאחר מכן עוד מעט. שיפור מה החל להסתמן.

יום למחרת בא בריצה מנהל הטיפול נמרץ: "שמעתי שקרה נס", הוא אמר לי, "באתי לראות". ותוך כדי דיבור שלף מכיסו את ברכת "אשר יצר" שקיבל ממני כמה ימים קודם לכן, כנראה שזה לא רק "לא מזיק" אלא גם מועיל...

המשכנו בחיזוק האמונה בבורא יתברך בתפילות ובמעשים טובים, והשיפור אט אט קרם עור וגידים מול עינינו. לאחר מספר חודשים הופסקו הדיאליזות. נס המוגדר ברפואה כנגד הטבע, כאשר לרוב כשמתחילים בדיאליזות זוהי דרך אל חזור, לכל החיים או עד להשתלת כליה מוצלחת.

במהלך החודשים הבאים ציינו באוזנינו מספר רופאים: "תדעו שזה מקרה שאיננו מבינים". וד"ר קליין מנהל טיפול נמרץ שאליו הגענו לספר אמר: "זה ממש לא לפי התוכנית"... בחסדי שמים המצב הלך והוטב, ואנו מוסיפים להתפלל ולבקש על המשך הנס לבריאות שלמה בתוך שאר חולי ישראל.

איך אמרה לנו העובדת הסוציאלית של בית החולים: "תשאלו את הרב מה עוד ללמוד, יש לנו כאן עוד חולים"...

(הובא בגליון 'קבלת שבת' מתוך הספר החדש 7/24 מאת ר' צבי נקר)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיפרו לי לאחרונה על בעה"ב אחד מאמריקה, יהודי שעושה תורתו קבע ומלאכתו עראי, שפעם אחת בחנוכה קנה לעצמו מנורה מיוחדת ויפה, ושמח בה מאוד. והיה לפלא בעיני בני משפחתו וחבריו מה פשר גודל השמחה שלו בזה...

"האדם צריך להחשיב ולייקר את דרכיו והליכותיו בעבודת ה'" - מעשה נפלא מתוך שיחת כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א

ויום הוא נוסע בדרכים לעבודתו, וגם במקום עבודתו גופא הוא שוהה הרבה שעות, וכדי לשמור על עיניו בקדושתם וטהרתם, קבע לעצמו שבכל פעם שהוא זוכה לעמוד בניסיון ונשאר שמור בקדושת העיניים - הרי הוא מפריש סכום קטן של מעות בצד.

וכך נתקבצו ונתלקטו לו מכל מה שהפריש במשך השנים בזמנים שעמד בניסיון סכום נאה ומכובד למאוד, וחשב לעצמו מה יקנה במעות אלו, ברצותו לקנות לעצמו דבר שיהיה לו לזיכרון ולהתעוררות על הקבלה טובה שקיבל לשמור ע"ע, עד שהחליט לקנות מנורה יפה לנרות חנוכה.

ואפשר היה כוונתו ע"ד שאומרים "הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד", שלא נתבונן ולא נסתכל אלא על דברים שבקדושה ע"כ.

ונמצינו למדים מזה שצריך אדם להחשיב ולייקר כל פעולה ומעשה בעבודת ה' שהוא עושה, ולידע עד כמה חשוב זה בעיני ה' כשאדם שמור וגדור בקדושה, וגם צריך להיות דבר זה חשוב ויקר בעיניו.

(מתוך שיחה בכ"ג תמוז תשע"ב לבחורי החבורות, גיליון 'נעם נתיבותינו'; הובא במאמר מאת הרה"ג רבי שמואל צבי גנץ שליט"א ב'המודיע')

עלינו לדעת חשיבותה של העבודה שאנו עובדים להשי"ת, וכמו שהיה אומר תמיד זקני הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע על הפסוק (תהלים קיט) "חשבתי דרכי", שהאדם צריך להחשיב את דרכיו והליכותיו בעבודת ה', ולא רק מה שהוא עושה ופועל בתורה ומצוות ומעש"ט וענייני עבודת ה', אלא גם צריך להחשיב ולייקר מאוד כל מה שלא עושים, דהיינו מה שנמנעים ונוזהרים מכל העניינים הלא טובים.

וכמו שסיפרו לי לאחרונה מעשה מאדם אחד מאמריקה שהיה בעה"ב, שעסק בתורה ומצוות בבחי' תורתו קבע ומלאכתו עראי, ופעם אחת בחנוכה קנה לעצמו מנורה מיוחדת ויפה להדלקת נרות חנוכה, ושמח מאוד מאוד במנורה זו, והיה זה לפלא ולדבר חידוש בעיני בני משפחתו וחבריו, מה פשר גודל השמחה שלו בזה.

עד שסיפר להם דבר המנורה וגודל שמחתו בה, וכה סיפר להם, כי לפני שנתיים ימים שמע שיחת התעוררות וחזיון בעיני שמירת עיניים, וזה השפיע עליו חזק מאוד ונתעורר על דבר הזהירות בשמירת העיניים, וקיבל אז על עצמו, היות שבכל יום

"והייתי מתענג לישב בחדר שבו הנרות, לראותם ולהסתכל בהם בכל רגע" - מקורות וטעמים על המנהג לשהות אצל נרות החנוכה

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

חיים בכרך בעל 'חיות יאיר', הכותב שעיקר מצוה הוא שיהיה המדליק אצל הנרות חצי שעה לראות אותם לשמוח בהם, כי הם ג"כ זכר לשמחה, שהיו מדליקין אחר הנס, והכי משמע מה שאומרים 'אין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם', ולא סגי שידליק וילך לו למקום אחר. וכ"כ גם בשו"ת 'שב יעקב' (סי' כב) שישהה אצל הנרות חצי שעה לראות אותן כדי שיתפרסם הנס.

ואכן מצינו במשך הדורות שהיו נוהגים לשהות אצל הנרות ולספר את ניסי החנוכה, כמו שכתב בספר 'יסוד ושורש העבודה'

מנהג בקרב חסידים ואנשי מעשה לישב ולשהות אצל נרות חנוכה במשך מחצית השעה, ולהסתכל על האור כי טוב המתנוצץ מהנרות הקדושים הללו. וכך כתב בספר 'אמרי פנחס' (ח"א שער השבת, יז) שבחנוכה בשעת הדלקת הנרות יורד אור הגנוז, ולכך יש לכל אדם לישב אצל הנרות שלו כל החצי שעה.

"ויספר לבניו ובנותיו הניסים והנפלאות"

למנהג זה לא נמצא מקור בראשונים וקדמונים, והוא נזכר בראשונה בספר 'מקור חיים' (סי' תרעב סעיף ב) להגאון רבי יאיר

סגולה לתיקון פגם העיניים. וכך היה נוהג הרה"ק בעל 'קדושת לוי' מבארדיטשוב, שהיה יושב ליד הנרות משך שבע שעות. וכן מסופר על הרה"ק בעל ה'דברי חיים' מצאנו שלפעמים היה יושב אצל הנרות לערך שש שעות בדבקות נוראה.

וכבר כותב הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמארנא בספרו 'בן ביתי' (פר' מקץ) שצריך לנהוג לישיב אצל הנרות של חנוכה אפילו אחר חצי שעה שהוא שיעור הדלקה של נרות חנוכה, והטעם הוא כמבואר בכתבי האריז"ל, וכן התנהגו חסידים הראשונים שהיו שוהים אצל הנרות כשעה. וכך היה נוהג גם הרה"ק רבי נפתלי הורוויץ ממעליץ והאדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל. ומנהג רבוה"ק מבעלזא לשהות אחר הדלקת הנרות, וכשהיו הולכים העמידו שומר שישיגיה על הנרות עד שיכבנו.

אמנם מצינו אצל כמה צדיקים שהיו שוהים אצל הנרות רק חצי שעה ולא יותר, כמו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ שאמר שלא היה יושב ליד הנרות יותר מחצי שעה, מפני שבשעת הדלקת הנרות יורד האור הגנוז שהוא גדול מאוד ואין עוה"ז יכול לסבול אותו, לכך אינו שוהה רק חצי שעה. וכן הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע היה אומר שאינו שוהה יותר ליד הנרות מפני רוב קדושת המצוה, כי אפילו בעת הברכה על הנרות הוא מעשה ניסים שאינו נשרף ביחד עם הנרות. כך נהג הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין זי"ע וכן נהגו אדמו"רי ויז'ניץ וסקווירא.

להארות והערות ניתן לפנות למכון 'המנהג'
במייל: hamenhog@gmail.com

(שער המפקד פרק א) שראוי להאריך אחר הדלקת הנרות בשירים ופיוטים עד משך חצי שעה עכ"פ, ויספר לבניו ולבני ביתו הניסים והנפלאות מפי ספרים וסופרים שעשה לנו עם קדוש יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה בימים ההם בזמן הזה, בכדי שיתנו שבח והודאה לה' ית"ש על זה.

יש שנהגו לשהות אצל הנרות כל זמן שהם דולקים

יש מגדולי ישראל שהיו נשארים לישיב אצל הנרות כל זמן שהנרות דלקו, וכמו שכתב האדר"ת בספרו 'נפש דוד' (הנהגות ב, די), ש"מצות נר חנוכה היתה חביבה עלי עד מאוד, ולולי שיחת הבריות הייתי מהדר שידלקו זמן רב כפי היכולת, והייתי מתענג לישיב בחדר שבו הנרות לראותם ולהסתכל בהם בכל רגע, ולא הלכתי מאותו החדר רק כשהייתי אנוס על פי עבודת הציבור, ובכל זאת הייתי יושב נגד הפתח מאותו החדר כדי להסתכל בהם כפעם בפעם, והייתי שש ושמח בהם הרבה".
מצינו לגאוני ליטא שלא היו מקפידים להישאר ליד הנרות בזמן ההדלקה עד אחר חצי שעה, וכך היה נוהג הקהילות יעקב זצ"ל.

דברי רועי החסידות במעלת ההבטה על הנרות

דברים נשגבים מצינו בספרי החסידות על מנהגם של חסידים ואנשי מעשה לשהות ליד הנרות ולהביט בהם משך זמן ניכר, כפי שהעידו רועי החסידות שבראיית נר חנוכה ממשיך האדם על עצמו יראה וקדושה וזוכה להאיר השכל באור תורה, וזוהי

יהלומים מגדולי ישראל

ניגשתי לעירייה והגשתי בקשה להתקבל לעבודה. האיש במשרד שאל אותי: "במה אתה עוסק היום?" אמרתי: אני תלמיד ישיבה. האיש אמר לי: "חזור לעיסוקיך". הגוי הזה אמר לי לשוב לישיבה, והקשבת בקולו. הוא היה מלאך מן השמים...

ווי"ם בדרך אל סלבודקה | הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל

חיך, בדרכים מורכבות ביותר.

התבוננות זו אינה רק ענין חשוב, זוהי מצות עשה! כך כותב רבינו יונה בשערי תשובה (השער השלישי מאמר יז), וז"ל, "ודע כי המעלות העליונות נמסרו במצות עשה... ומעלות זכרון חסדיו והתבונן בהם שנאמר (דברים ח) וזכרת את כל הדרך".

ברצוני לחלוק עמכם כמה מה"ווי"ם" [=חיבורי החוליות] המשמעותיים שהיו בחיי:

בילדותי, סולקתי מה"היברו סקול" [בית ספר שבו למדו לימודי קדש בשעות אחה"צ] בו למדתי, עקב אירוע מסוים. שאר חברי לספסל הלימודים היו ילדים טובים, ואותם לא סילקו, וכך יצא שכולם סיימו את חק לימודיהם בבר המצוה, ו"הצליחו" בכך

מעשה מכירת יוסף משמש כדוגמא לחיים של כל אחד ואחד מאתנו. הקב"ה יושב בסתר, ומתמרן את כל ענייני חיינו בתבונה אין קץ, ועלינו להביט אל חיינו ולראות כיצד מאורע אחד מתחבר עם זה שקדם לו, וחוליה מתחברת אל חוליה.

נחשוב על חיינו, ונשוב להתבונן אחרונית עד היום בו הגענו לעולם. הקב"ה חיבר חוליות רבות כל כך בחיינו, אלא שמעולם לא נתנו את דעתנו להתבונן בזה. האם הקדשת אי פעם בחיך, ולו חמש דקות כדי להתבונן בדבר, לראות כיצד הקב"ה חיבר את האירועים בחיך והביא אותך למקום בו אתה נמצא עכשיו? במשך חמישים שנות חיך, האם הקדשת לכך חמש דקות? שתי דקות? אם היית עושה זאת, היית רואה כיצד יד ה' מדריך את

כל תלמודי התורה באזור, אשר שימש כמלמד שלי בצעירותי. לא היה בלבי ספק שאם אגש אליו, יתן לי עבודה.

ישבתי בחדר ההמתנה לפני הראיון. היה שם אדם נוסף שהגיע אף הוא לראיון עבור אותה המשרה. הכרתי את היהודי הזה עוד מימי ילדותנו. היה זה אדם שלא למד כלום מימיו - במקום ללמוד הוא שיחק בכדור. בילדותי, למדתי וידעתי היטב את התנ"ך, ובזמן הזה הוא שיחק בכדור. אני ידעתי לשון הקדש ברמה טובה, והילד הזה לא ידע כלום. אולם להפתעתי הרבה, הוא קיבל את העבודה, ולא אני. זה היה נשגב מבינתי! אבל ברוך ה', כתוצאה מכך שלא התקבלתי לעבודה זו, גלגלה ההשגחה לבסוף שנסעתי לליטא ללמוד בישיבת סלבודקה!

אני מביט אחורה ומודה לה' שגלגל כך את הענינים. הקב"ה הציל אותי שוב ושוב ושוב. יש באמתחתי עוד סיפורים - ווי"ם רבים נוספים שהתרחשו בחיי.

באמצעות תכניות אלו, הקב"ה מציל כל אחד ואחד מאיתנו כל הזמן. השאלה כעת היא - מה אתך? מה אירע בחייך, שבזכות כך אתה נמצא כאן כעת? נסה לחשוב אחורה, ולזכור את כל הדרך אשר הוליךך ה' אליך. חשוב כמה הם האנשים שגדלו יחד עמך, בתנאים דומים לשלך, שאינם זוכים לחיות חיים של תורה כפי שזכית אתה.

אם תתבונן בחייך, תראה כמה תחבולות הוציא הקב"ה אל הפועל כדי להציל אותך ולהביאך עד הלום. העובדה שאתה נמצא כאן במקום להיות במקום אחר, היא בשל סיבות מסוימות, בגלל אירועים שונים שהתרחשו בחייך. אל תפטור את עצמך באמירת: "ברוך ה', הכל הסתדר כך". לא ולא! עליך להסתכל אחורה צעד אחר צעד, וללמוד כל אחד מהם. אין ספק שאם תחשוב על כך, תמצא איזה אירוע יוצא דופן שאירע בחייך, שהציל אותך מאבדון. היה זה הקב"ה ששמר את צעדיך והנחה אותך אל הדרך הישרה.

(מתוך מאמר בגיליון 'תורת אביגדור')

שהפכו לכלום. שום דבר לא יצא מהם. אולם אותי סילקו, והייתי צריך לחפש לעצמי מקום לימודים אחר. ב"ה, מצאתי מלמד פרטי שרצה ללמד אותי, והוא עשה ממני "מענשט", ובסופו של דבר היה זה הוא ששלח אותי ללמוד בתלמוד תורה. אני מסתכל אחורה היום ומבין שזה היה ו' בחיי - היתה זו ידו של ה' יתברך שכיוונה אותי אל עבר חיי התורה.

זה היה רק אחד מה"ווי"ם", אולם הם נמשכו ביתר שאת. כשהייתי בן ארבע עשרה, החלטתי לנסות להתקבל לעבודה במפעל. המצב הכספי בבית לא היה מזהיר, וחשבתי שאוכל לסייע בפרנסת הבית. לכן, כשראיתי את מודעה, "דרושים בחורים צעירים לעבודה במפעל", שמתי את פעמי אל המפעל שהיה ממוקם במרכז העיר, ואז, בעודי נכנס אל הרחוב שבו עמד המפעל, ראיתי מול עיני כיצד בעל הבית יוצא מהמפעל, ותולש את מודעת ה"דרושים". רגע לפני שהגעת, התמלאה מכסת העובדים על ידי הבחור האחרון שנשכר לעבוד שם! אילו הייתי מקבל את העבודה הזו - לא הייתי יושב כאן כעת.

כשהייתי בן עשרים ואחת, התחלתי לחשוב באיזו עבודה אעסוק, וחשבתי לעצמי, "הלא אני אדם ביישן מטבעי, ואיני מסוג האנשים המתאימים לדרוש בפומבי, כך שבוודאי לא אצליח למצוא משרה רבנית. במה כדאי לי לעסוק?" ואז החלטתי שאנסה למצוא עבודה כמורה בבית ספר ממלכתי. שמעתם איזה רעיון מדהים? אני אלמד בבית ספר ממלכתי.

ניגשתי למחלקת החינוך בעירייה והגשתי בקשה להתקבל לעבודה. האיש שישב ליד השלחן במשרד שאל אותי, "במה אתה עוסק היום?" אמרתי, "אני תלמיד ישיבה". האיש אמר לי, "חזור לעיסוקיך". הגוי הזה אמר לי לשוב לישיבה, והקשבתי בקולו. הוא היה מלאך מן השמים.

כשהייתי בן עשרים וארבע, כבר יצאתי אל העולם הגדול, וברצוני היה למצוא משרה כמלמד בתלמוד תורה. ידעתי שאוכל למצוא משרה כזו אצל יהודי ששימש באותם הימים כראשם של

סגולות וישועות

"המונים מכל רחבי הארץ נראים כאן. חלק מהם מגיעים יחד עם המזוזדות... סיפור הסגולה הפלאית בקברו של ר' לייב בעל הייסורים בערב ראש חודש שחל בערב שבת כבר עשה לו כנפיים..."

השבת הבעל"ט, פרשת מקץ, היא אחת השבתות הנדירות בשנה המכוננות בפי הצפתיים "שבת ר' לייב" | מהו מקורה של הסגולה הפלאית?

בתפילה לבבית. את כל צבעי הקשת מצאנו שם. מבני עדות המזרח ועד חובשי כיפות סרוגות. וביניהם עובר גם יהודי חובש כיפה לבנה סרוגה גדולה ושואג: "בזכות הצדקה תיוושעו. בזכות הצדקה התפילות שלכם יתקבלו". זה כמובן עובד. השקלים

13:05 ערב שבת קודש וערב ראש חודש לאחר חצות, בית- החיים העתיק בצפת.

הגשם שניתך על באי בית החיים העתיק, לא מנע מהם - מאות אנשים - לעמוד או לשבת ליד המצבה השחררה ולהעתיק

עם זאת, ד"ר יצחק אלפסי, מחוקרי החסידות הנוודים, משוכנע שהמקור לסגולה זו של עלייה לקברו של רבי לייב יסודה הוא ב'בית ישראל', שאמר למקורביו שראוי לעלות על קברו של רבי לייב.

הפרטים שמצאנו על רבי לייב בעל הייסורים מקורם בספר מאת הרב שלום דובער לוי: רבי לייב יחד עם ר' שמעון שמרלינג היה בין מייסדי הישוב בחברון ונקרא 'ר' ליבלי מחברון' וגם 'ר' ליב בעל יסורין'. האישה הזו היה גדול בתורה וירא אלקים מרבים, ובסוף ימיו נסע לעיה"ק צפת ונפטר שם זקן ושבע ימים, וציווה לפני מותו שכל מי שתהיה לו עת צרה ר"ל, ישתטח על קברו ויעזרוהו וכן עושים עד היום".

בספרו 'אנציקלופדיה לחסידות' מקדיש חוקר החסידות הבכיר ד"ר יצחק אלפסי, מספר מילים על רבי לייב בעל הייסורים: "נפטר בט"ו בחשוון, תקצ"ז והיה מגדולי תלמידיו של רבי שניאור זלמן מלאדי, בעל ה'תניא', בו פגש בעת ביקורו במוהילוב. חסידי חב"ד מרבים לדבר על גדלותו של רבי לייב, וכשביקשו בני טערקיש-מוהילוב מרבי שלמה זלמן מלאדי שימנה את רבי לייב למנהיג העדה בסביבתם, סירב רבי שלמה זלמן משום שמנהיג צריך לדעת גם בעניינים גשמיים, ואילו רבי לייב מופשט לגמרי מענייני העולם הזה ותאוותיו. בזקנה מופלגת עבר לצפת ובה נסתלק, לפני פטירתו אמר שמי שתהיה לו צרה יעלה על קברו. אף שקברו נמצא מרוחק מהחלקות העתיקות המיוחסות של צפת, עולים רבים על קברו. על הקבר אין כל שבח ורק נאמר בו פה נטמן הרב רבי לייב מחברון בעל הייסורים".

לאף לא אחד מן החוקרים אין אפילו בדל מידע מדוע דבק בשמו של רבי לייב הכינוי 'בעל הייסורים'. אבל עובדה היא שרבים מבעלי הייסורים כיום, מגיעים דווקא לקברו של רבי לייב, במקום הם מרגישים שיוכל הוא להשתתף בצרתם ומועקתם ולהעביר אצל הבורא למענם.

הרב אליעזר לזר מצפת, העוסק בהנצחת זכרו הטהור של רבי לייב בעל ייסורים, נכנס פעם למעונו של רבן של ישראל מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א כדי לבקש את ברכתו, ושאל את מרן שליט"א מדוע נוהג לשגר גבאי צדקה לצפת והאם יש בה דבר-מה מיוחד. אמר מרן שליט"א: "בצפת יש ברכה מיוחדת, כי ה'בית יוסף' קבור שם".

(מתוך מאמרו של הרב אברהם ישראל פרידמן, מגזין 'במה' ט"ו בחשוון תש"פ)

מגיעים לידו במהירות. והוא גם מחלק תהילים - מצרך יקר-מציאות כאן - לכל דכפין.

זה קרה בערב שבת שהיה גם ערב ראש חודש, ומי איננו מכיר את הסגולה הפלאית: לומר את כל ספר התהילים על קברו של בעל הייסורים ולהעביר בתפילה לזיווג הגון.

"אני מגיע לכאן כשליח לאברך קרית-ספרי", מספר לי ד', צפתי שיורד בגרם המדרגות הארוך המוביל לחלקה המדוברת. "הוא סיפר לי על מכרים שראו ישועות עצומות. ישועות עצומות", הוא שב ואומר בהתלהבות של ממש. "היה אחד שהגיע לקבר במיוחד ממודיעין עילית וחזר בשעה 15:00 בצהרים לביתו. הוא מספר שלאחר תקופה קצרה שתי בנותיו התארסו בנקל". אחרים יודעים לספר על גל שוטף של טלפונים המבקשים לשכור את הדירה בשבת כזו - שבת נדירה במהלך השנה המכונה בפי הצפתיים "שבת רבי לייב".

המונים מכל רחבי הארץ נראים כאן. חלק מהם מגיעים יחד עם המזוודות למקום. סיפור הסגולה הפלאית של התפילה על קברו של רבי לייב בעל הייסורים בערב ראש חודש שחל בערב שבת לאחר חצות כבר עשתה לה כנפיים. המציאות בשטח תעיד: כל מספר אבנים סלעיות מהווים מקום ישיבה מאולתר למתפללי התהילים. סביבת הקבר עצמה עמוסת-אדם. חלק מן המתפללים, אגב, מוצאים מחסה מפני הגשם מתחת למתקן המיוחד שהוצב ליד קברו של בעל הייסורים. ואם דיברנו על גשם, יש גם יהודי טוב שעובר בין המתפללים ומציע כוסות מים מזוקקים לשתיה. עיני 'קולטת' מכר משכבר-הימים, ישראל שמו. הוא היום תושב נווה-יעקב הירושלמית והוא כעת כאן. "הגעתי למירון לשבת כדי לחגוג את ה'חלאקה' לבני הרך", הוא יספר לי לאחר מכן, "ואבי הציע לי 'לקפוץ' לציון רבי לייב להתפלל קצת, כי זה זמן מסוגל. בדיוק הגעתי בשעת חצות, אמרתי כמה פרקי תהילים והלכתי לדרכי".

האישה אינו יודע מה המקור לסגולת הזמן והמקום. הלא רק עתה התוודע לה מאביו. אבל הוא כן מבקש להעביר מסר. "אני חושב שהנקודה היא פשוטה: כשהאדם 'מקדיש' מזמנו להקב"ה ואומר את כל התהילים - גם הקב"ה כביכול 'מקדיש' לו יותר מן המגיע לו ומביא לו את הישועה המיוחדת".

הסגולה הפלאית - כאמור - שתומה וחתומה. לא ידוע מאין מקורה. בדיוק כמו דמותו של רבי לייב שגם-היא אפופת מסתורין.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

"מי שבר את השמשה?"... האם מותר למורה לחקור את התלמידים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

על המורה לעשות כל שביכולתו שלא לגרום לתלמיד שיתבייש ברבים, ולכן יבקש ממי שיודע שיספר לו בצנעה, וגם יאיים על המספר שיספר רק את מה שיודע באמת, בלא כל תוספת, ואז גם אין חשש שכתוצאה מכך יקלו התלמידים באיסור לשון הרע במקום אחר.

וב'תשובות והנהגות' כתב, שכשהדבר הוא לטובת חינוכו של התלמיד שעשה שלא כהוגן, אדרבה, חיוב על התלמיד להודיע לרבו על כך, אלא שכדי שלא יבואו להקל באיסור זה על המלמד להקדים ולהסביר לתלמידיו את חומרת איסור לשון הרע, ולהבהיר להם שכיון שכאן זה לתועלת התלמיד הרי זה מותר ואף חיוב.

ודעת הגר"ח קנייבסקי במחלוקת זו, שהכל לפי העניין. ואכן יש שכתבו שאף ה'אגרות משה' יודה שבאופן שהתלמיד גורם נזק או קלקול לילדים אחרים, או למורים, או שמזיק את רכוש המוסד, מותר וחייבים לברר את הדבר כדי למנעו מלהמשיך, וכן כדי לחנך אותו ואת שאר התלמידים שאסור להזיק ולפגוע באחרים, ורק כשזה נוגע רק לאותו תלמיד - בזה אסר ה'אגרות משה'. והגר"י זילברשטיין כתב שנראה שאם רק יבקש המלמד מהילדים שירמזו לו ולא יאמרו לו בפירוש, יודה ה'אגרות משה שמותר'.

ההלכה הנלמדת היום בסדר הלימוד היומי בספר חפץ חיים, נוגעת מאוד למעשה עבור אנשי חינוך, משגיחים, מלמדים ומורים, הנדרשים לא פעם לברר אצל תלמידים אודות מעשה שלא כשורה שנעשה בין כותלי המוסד, כדי לדעת מי הוא האחראי לו.

לכאורה, תלמיד המוסר מידע על מעשה שלילי שביצע חברו, הרי זה "לשון הרע לתועלת", אולם כבר ראינו בשבוע שעבר שעבור היתר זה צריך שהדיבור יהיה אכן ככוונה טהורה להביא תועלת. ואם כן, כשהמורה פוקד על תלמיד למסור לו את המידע - האם ניתן לומר שהתלמיד מספר זאת לתועלת? או שמא הוא חושש מהמורה ולכן מספר, ואם כן הדבר אסור.

ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו' מובאת דעתו של הגר"מ פיינשטיין זצ"ל ב'אגרות משה', שאכן אסור לעשות כן, מהסיבה האמורה. ולכן - הוא כותב - העצה היא רק לומר לכולם דברי מוסר ולבאר את חומרת המעשה שנעשה, ואף אם זה לא יעזור, אין להתיר לספר לשון הרע כדי למנוע מאיסור אחר.

מאידך, הגר"ש וואזנר זצ"ל בשו"ת שבט הלוי כתב שהדבר מותר, וזאת כדי למנוע את המשך התדרדרותו של אותו תלמיד האחראי למעשה; ובנוסף, עצם הדבר שהתלמידים האחרים מחפים עליו גורם אצלם נטייה לרע, והעונש מועיל להרתיעם. אך

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האם ניתן להסתמך על אבחון גרפולוגי לענייני שידוכים?

תענית דף כ

לעולם יהא אדם רך כקנה

מרן הגר"ח אמר כי אכן יש חכמה כזו, ונזכר בראשונים [עי' רמב"ן בראשית ה' ב' בשם שרירא גאון ובזוה"ק פ' יתרו עה"פ ואתה תחזה]. אלא שאצל בני תורה אין לזה שום משמעות, כי התורה מעדנת את האדם, ויתכן שבטבעו הוא קשה וכעסן וכו', אבל אחרי שלמד תורה נהיה עדין ורך כקנה, וממילא יש לברר אצל הקרובים ואלו שמכירים אותו ועליהם לסמוך.

ובספר חשוקי חמד מביא הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א שאלה שנשאל: מעשה שהיה באבי הבת, שהתגלגל לידי כתב יד של הבחור שנפגש עם בתו, ונבהל לגלות שמדובר בבחור שאינו עושה רושם טוב כלל... אלא שכתב יד זה, נכתב לפני כשלוש שנים, וכיום הבחור עושה רושם טוב, והאב עומד ומסתפק, שמא הבחור מעמיד פנים כ'צדיק' ובעל מידות טובות ובא האיש לשאול, כיצד יש להתייחס למצב זה? ושאלתי את גיסי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, ואמר לי, שחכמת הגרפולוגיה היא אמת על פי חכמת הגויים, ורק לגויים, אבל יהודי יכול לעבוד על עצמו ולשנות טבעו, כטבע שני, ואת זאת לא רואים בגרפולוגיה, ולכן אין היא משקפת את מהותו וטבעו של היהודי.

(דברי שיח)

מסופר על אברך בר אוריין שבא אל מעונו של הגר"ח קניבסקי שליט"א עם שאלה מעניינת: "הייתי השבוע אצל מומחה לקריאת כף היד. הוא מביט על כף היד ומיד יודע לומר את כל התכונות, המגרעות והמעלות שלי ונטיות לדברים מסויימים וכדו'. הלה הזהיר אותי מלעשות צעד מסוים בנושא ממוני. שאלתי, אם דעת רבינו שליט"א לחוש לדבריו או שאינו בר סמכא, והאם מצינו כזאת חכמה בכלל או שהוא המצאה בעלמא?"

הגר"ח השיב לו על אתר: "דע לך שאין בזה ממש, לא צריך לחוש לדבריו כלל. יתכן, אולי, שקלע לכל מיני תכונות וכדומה אך אין לייחס לו שום חשיבות!" "יש חכמה אחרת, הוסיף רבינו, חכמת הפרצוף, על ידה יכול האדם בהבטה בעלמא על פנים של רעהו, לדעת את טיבו מבלי לדבר עמו כלל וזו חכמה עמוקה שאפשר לקנותה על ידי ידיעה רחבה בתורת הנסתר, כי אין זה פשוט כלל, ובדרך כלל אלו שאומרים שהם מבינים בזה, לא יודעים מימינם לשמאלם." ע"כ דברי הגר"ח.

דבר נוסף שנשאל בהזדמנות אחרת מה דעתו לגבי חוות דעת של מומחים בקריאת כתבי יד - גרפולוגים והשאלה היתה לגבי שידוך, שבדקו בכתב היד של הבחור וראו דברים לא מחמיאים...

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לשמוע ולחשוב מיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

מה מותר לאכול בשמיני עצרת בחו"ל מחוץ לסוכה?

זה הוא חול המועד, ויש בכך זלזול בכבוד יום טוב שני, ולפיכך אין לישון בסוכה. והמנהג כדעה השנייה. ופת פחות מ'כביצה', או פירות, שאין חובה לאוכלם בסוכה - נחלקו הפוסקים אם אכילתם בסוכה נחשבת אף היא כזלזול ביום טוב; ולהלכה, ניתן לאוכלם אף בסוכה. [שו"ע תרסח, א, משנ"ב ו, ושעה"צ ג-ט]

בחוף לארץ אוכלים בסוכה גם בשמיני עצרת, בין ביום ובין בלילה, מפני שהוא נחשב כספק יום השביעי של חג הסוכות, אך אין מברכים 'לישב בסוכה'. ובנוגע לשינה - יש אומרים, שדינה כאכילה. ויש אומרים, שדווקא באכילה לא ניכר כל כך הספק שמא יום זה הוא עדיין חול המועד, מכמה טעמים, אבל בשינה ניכר יותר הספק שמא יום

בן חו"ל הנמצא בארץ ישראל בשמיני עצרת - האם רשאי לאכול מחוץ לסוכה?

לעיל), וימצא עילה כלשהי לישון בבית, וכן יאכל מעט בהיותו בבית. ובן חוץ לארץ הנמצא בארץ ישראל בשמיני עצרת - דעת רוב הפוסקים, שיאכל בסוכה; ויש שהורו, שהנוהג לישון בחוץ לארץ בסוכה, ינהג כן אף בארץ ישראל. ויש אומרים שיאכל וישן בבית. [ביאורים ומוספים דרשו תרסח, 7]

בן ארץ ישראל הנמצא בחוץ לארץ בשמיני עצרת, יאכל בסוכה כמנהג בני המקום, אך יאמר בינו לבין עצמו שאינו עושה כן משום מצות סוכה, (כדי שלא יראה כעובר על איסור 'בל תוסיף'). ויש אומרים, שאם הוא נמצא לבדו ואין איש רואהו, רשאי אף לאכול בבית. ואף במקום שאחרים רואים אותו, לא יישן בסוכה, וזאת, גם אם מדובר במקום שנוהגים לישון בסוכה בשמיני עצרת (ראה

האם עורכים 'הקפות' בחו"ל בשמיני עצרת?

ויש שכתבו, שאין לערוך הקפות בשמיני עצרת בחוץ לארץ, כדי שלא יהיה בכך זלזול בכבוד יום טוב שני, בו נערכות ההקפות על פי המנהג. ואכן, מנהג רוב בני אשכנז בחוץ לארץ, שלא לערוך הקפות בשמיני עצרת; ויש שכתבו, שהרוצים לחדש מנהג זה במקומם, רשאים לעשות כן, אך יערכו את ההקפות לאחר גמר התפילה. [שו"ע תרסח, ב, ומשנ"ב ט; ביאורים ומוספים דרשו, 8]

בארץ ישראל, יום שמיני עצרת הוא יום 'שמחת תורה', ובחוץ לארץ, היום התשיעי הוא יום 'שמחת תורה'. ומנהג בני ספרד בחוץ לארץ, לערוך אף בשמיני עצרת הקפות עם ספרי התורה, כנהוג בשמחת תורה; וכן מנהג חלק מבני אשכנז, ויש שכתבו שזהו מנהגם של כל "הנוהגים בדרך החסידות". ויש שכתב שמנהג זה הוא לכבוד בני ארץ ישראל השמחים בשמחת התורה ביום זה.

* אסור להשתמש בסכך, בדפנות הסוכה, ובנוי הסוכה, באופן המבטל את שימושן כסוכה וכנוי סוכה, עד לסוף יום שמיני עצרת; ובחוץ לארץ - עד לסוף היום התשיעי, שמחת תורה.
* בעת היציאה האחרונה מן הסוכה, יש שנהגו לומר: "יהי רצון שנזכה לישב בסוכה של לזיתן", ובסידורים נדפס הנוסח: "שנזכה לשנה הבאה לישב בסוכת עורו של לזיתן".
* אסור מדרבנן לעשות פעולה של 'הכנה' משבת ויום טוב לחול, גם כשאין בה איסור מלאכה. איסור זה, אמור גם לגבי הכנה מיום טוב ליום טוב שני; ויש אומרים - גם לגבי הכנה משבת ליום טוב.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

סוכה שחיברו את דפנותיה בברגים פסולים - האם היא כשרה?

ואף מי שנטל דפנות או סכך של חבירו, ללא ידיעתו, והקים בהם סוכה, על דעת להחזירם לחבירו מיד לאחר החג, הרי זו סוכה גזולה.
ואם הנגזל ניאות לקבל תשלום עבור הגזילה, הסוכה כשרה. ואם הנגזל ניאות לכך רק במהלך החג, או לאחר החג - נחלקו הפוסקים אם התשלום מחשיב למפרע את הגזולן כבעלי הסוכה כבר משעת הגזילה.

[שו"ע תרלז, ג, משנ"ב יח, וד"ה לא; ביאורים ומוספים דרשו, 19-20]

סכך גזול, פסול במשך כל שבעת ימי החג, מדאורייתא. וכן דפנות גזולות, פסולות במשך כל ימי החג, אך נחלקו הפוסקים אם אף הן פסולות מדאורייתא, כדין הסכך; או שהפסול שלהן הוא רק משום 'מצוה הבאה בעבירה', אשר יש אומרים שהוא רק מדרבנן.
ויש שכתבו, שאף אם ה'מעמיד' של הסכך גזול, או שהברגים שבהם מחוברים דפנות הסוכה גזולים - הסוכה פסולה. ובכל אופן, הפסול הוא במשך כל שבעת ימי החג.

הלוח היומי

כ"ח בכסלו | רבי חזקיהו ב"ר דוד די-סילוזה זצ"ל, בעל פרי חדש, מים חיים ועוד

יארצייט:

תנ"ח: רבי חזקיהו ב"ר דוד די-סילוזה זצ"ל, בעל פרי חדש, מים חיים ועוד. (וי"א בכ"ט)
תקכ"ה: רבי אברהם מיוחס זצ"ל, אב"ד קושטא, בעל שדה הארץ.
תקמ"ז: רבי עוזיאל ב"ר צבי מייזליש זצ"ל, בעל תפארת עוזיאל.
תקצ"ז: רבי שלמה משה ב"ר אליעזר סוזין זצ"ל, הראשון לציון.
תרנ"ב: רבי יהושע אהרן צבי ב"ר משה ויינברגר זצ"ל, אב"ד מרגיטה, בעל שו"ת מהריא"ץ ועוד.
תרנ"ז: רבי יעקב ב"ר זאב וולף טננבוים זצ"ל, בעל שמן אפרסמון, נהרי אפרסמון.
תרע"ח: רבי יהושע ב"ר משה שמואל בריסק זצ"ל, אב"ד דאדא.
תרפ"ז: רבי ברוך דוד ב"ר מרדכי דב טווערסקי זצ"ל, מקלינקוביץ, בעל ויברך דוד.
תשס"ח: רבי יחיאל אברהם ב"ר בנימין יהושע זילבר זצ"ל, בעל בירור הלכה.

הודאה מתוך כוונת הלב

מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל מעולם לא חזר שנית על פסוקים ותפילות שהוציא מפיו, מלבד פעם אחת, כשברך ברכת המזון קודם שהחל "ועל הכל" חזר שוב ואמר "נודה לך... וכשנשאל על כך ענה: "איני יודע כיצד, אך לא כיוונתי באמירת 'נודה לך' וכי הודאה ללא כוונת הלב נקראת הודאה?!"

(המאור הגדול - תולדות הגרש"ז עמ' קב)

נשתדל לומר ברכת "נודה לך" מתוך תחושת הודאה להשי"ת על כל הטובות שגומל עמנו.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il